

“Modern Desentralizasyon” Düşüncesinin Temel Dinamikleri ve Yerelleşme Üzerine Etkileri

The Basic Dynamics of Modern Decentralisation and Its Impacts Upon Localisation

Mehmet Özel*
Niğde Üniversitesi

ÖZ

20.yy'ın ikinci yarısında ve özellikle son çeyreğinde kendini gösteren ve genelde küreselleşme, yeni sağ akım ve postmodernizm başlıkları altında toplanan gelişmeler, modernizmin siyasal alana ilişkin görünümü olan “devlet”in yeni bir biçim alması yönünde sonuçlar doğurmuştur. Diğer bir ifadeyle, modern devletin klasik örgütlenmesinde, bu yeni düşünce ve yaklaşımlar, dönüştürücü etkide bulunmuştur. Bu gelişme, devletin kamu yönetimini de etkilemiş ve kamu yönetiminde temel örgütlenme ilkelerinden biri olan “desentralizasyon” ilke ve düşüncesini farklılaştırarak, daha geniş kapsamlı bir düşünce haline getirmiştir. Bu gelişme aynı zamanda, desentralizasyonu (yerinden yönetimi) günümüz toplumlarında en önemli kavram ve ilkelerden biri düzeyine çıkarmıştır. Bu gelişmeyi ifade etmek üzere, ilgili literatürde “modern desentralizasyon” biçiminde yeni bir kavramlaştırılmadan söz edilebilmektedir**. Geniş bir bakış açısı altında, “devlet”ten (merkezi idareden) dışı doğru her yetki ve görev aktarımı, gücün sınırlandırılması ve özgürlük ve özerkliklere güvence sağlanması biçiminde sonuçlar yarattığı düşünüldüğünde, desentralizasyon doğrultusundaki gelişmelerin önemi daha iyi kavranabilir. Bu çalışmanın amacı, anılan düşünce ve akımların, desentralizasyon ilke ve düşüncesini ne yönde ve nasıl etkilediğini ortaya koymaktır. Bu makale çalışması, bu amaç doğrultusunda, teorik-betimleyici ve çıkarsama yöntemi kullanılarak yürütülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Kamu Yönetimi, Postmodernizm, Küreselleşme, Yeni Sağ, Yerelleşme, Yerinden Yönetim İlkesi.

ABSTRACT

The developments known as globalisation, new right movement and postmodernism which have occurred in the second part of the 20th century, have reshaped state which is the appearance of modernism in terms of political sphere. In other terms, these new thought and approaches have transformed modern state. These developments have affected the understanding of public administration in state. They have differentiated the principle of decentralisation, which is one of the basic organisational principle of public administration, and made it a wide range thought. Hence decentralisation has become one of the most important concepts or principles in our societies. To assert this development, in the related literature there is a new term that is so called “modern decentralisation”. The importance of tendency for decentralisation can be understood better if its results, such as the delegation of power and roles from state to other local authorities, limitation of power, and the security of freedoms and autonomy are considered. This study aims to consider how and in

Makalenin Geliş Tarihi: 25.11.2014 - Kabul tarihi: 23.12.2014

*İletişim kurulacak yazar:

Doç. Dr. Mehmet Özel, Niğde Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, Niğde, Türkiye.
E-posta: mozel@nigde.edu.tr

** Genelde Türkçeye “yerelleşme” olarak çevrilen bu kavramın, “geleneksel / klasik” olanının dışında yeni bir kavramlaştırma olduğunun ilk elde dikkat çekmesi için yabancı dildeki yazım biçimi tercih edilmiştir.

which direction the developments mentioned above affect the principle and thought of decentralisation. The study uses a theoretical-descriptive approach for its aim.

Key Words: Public Administration, Postmodernism, Globalisation, New Right, Localisation, Principle of Local Government.

1. GİRİŞ

Sürekli bir değişimle karşı karşıya olan dünyamız 20.yy'da büyük toplumsal gelişme ve değişimler yaşamıştır. Bu yüzyıldaki değişimin, kamu yönetimi ve yerel yönetimler açısından daha önemli kılan ise, 1980'lerden sonraki gelişmelerdir. Bu çerçevede, uluslararası alanda en önemli değişim ve gelişme konularının şunlar olduğu söylenebilir (Çukurçayır, 2004: 242) : Devletin küçültülmesi ve özel sektör ve sivil toplumla işbirliğinin gelişmesi; katılımcı ve yurttaş odaklı yönetimin güçlendirilmesi; merkeziyetçiliğin ve bürokrasinin azaltılması için desentralizasyonun geliştirilmesi; yerel yönetimlerin saydam, esnek, denetlenebilir ve hesap verebilir örgüt yapılanması anlamında yeniden örgütlenmesi; bu vizyonun başarılabilmesi için özel sektör yöntemlerinden de yararlanarak akılcı bir insan kaynakları yönetiminin geliştirilmesi. Bütün bunlara, kamu yönetiminin bir bütün olarak yeniden yapılandırılması konusu da eklenebilir.

Bu değişim ve gelişmelerin de, esasen “modern desentralizasyon” olarak adlandırılan kavramlaştırmanın içeriğine de yansıdığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, 20.yy'ın son dönemlerinde kendini gösteren düşünce ve uygulamalar, kamu yönetimi alanında yeni bir desentralizasyon düşüncesinin gelişmesine yol açmıştır. Bu nedenle, günümüzde artık iki farklı desentralizasyon düşüncesinden söz edilebilmektedir: Klasik desentralizasyon ve modern desentralizasyon (Eryılmaz, 2012: 123). Klasik anlamda desentralizasyon, merkezi idareden mahalli idarelere doğru yetki, görev ve kaynak aktarımını ifade eder. Diğer bir ifadeyle klasik desentralizasyon, deconcentrasyon (yetki genişliği), delegasyon (yetki devri) ve devolusyon (yerinden yönetim) düşünce ve uygulamalarını içerir.

Buna karşılık modern anlamda desentralizasyon düşüncesi ise, klasik anlamından daha geniş kapsama sahip olup; merkezi idarenin elindeki planlama, karar verme, uygulama ve kamu gelirlerinin toplanması gibi yetkilerin bir kısmını taşra kuruluşlarına, mahalli idarelere, federe birimlere, yarı özerk kamu kuruluşlarına, meslek kuruluşlarına ve idarenin dışındaki gönüllü örgütlere aktarılmasıdır. Bu, aynı zamanda devlet/merkezi idare küçültülmesi olgusudur (Eryılmaz, 2012: 123).

Modern desentralizasyon düşüncesinin, genel olarak siyasal, yönetsel, finansal yetki ve sorumlulukların ulus-altı siyasal ve yönetsel birimlere aktarılması sürecini anlattığı söylenebilir. Bu düşünce temelinde, kapsamı içindeki farklı bakış açılarını göstermek üzere değişik ölçütlere dayanıldığı görülmektedir; örneğin “siyasal”, “yönetsel”, “mekânsal” ve “piyasa yönelimli” yerleşme biçimlerini içermekte (Hinrichs, 2001: 280) ve modern desentralizasyon, bir süreç olarak da görülmektedir. Bu sürecin merkezinde siyasal, yönetsel ve finansal sorumlulukların ulus-altı düzeydeki siyasal ve yönetsel düzeylere aktarılması konusu bulunmaktadır. Bu nedenle, desentralizasyon günümüzde, “merkezi hükümet ve onun kurumlarından, merkezin taşra birimlerine, ikinci derecedeki birimlerine, merkezi yönetimin diğer kademelerine, yarı-özerk kamu otorite veya işletmelerine, bölgesel veya fonksiyonel otoritelere, özel veya gönüllü kuruluşlara planlama, yönetim, kaynak sağlama ve dağıtım konularında sorumluluk transferi” (Thomi, 2001: 17) biçiminde tanımlanmaktadır.

Günümüz desentralizasyon anlayışının, piyasa yönelimli (özelleştirme, kamusal malların temini) gibi boyutlarının da bulunduğu söylenebilir. Bir başka deyişle, desentralizasyon, günümüz çağdaş yaklaşımı içinde, (geniş anlamda özelleştirme uygulamalarını içeren) denationalizasyon, deregulasyon ve özelleştirme kavramları ile ilişkilendirilmektedir (Thomi, 2001: 17). Bu şekildeki desentralizasyon, “delegasyon”dan farklı olarak, devletin denetim ve gözetim işlevlerinin gerçekleştirilmesinin sona ermesi biçiminde, bu işlerin özel sektöre bırakılmasını, bir başka deyişle,

kamunun görevsel sorumluluklarının, gönüllü organizasyonlara veya özel sektör işletmelerine transferini anlatır.

O halde, günümüzde modern anlamda desentralizasyon düşüncesi, “özelleştirme”yi (privatizasyon) de kapsar bir biçim almıştır (Eryılmaz, 2012: 123). Dolayısıyla, özelleştirme uygulamalarının, devletin desentralize edilmesi biçiminde okunması olanaklıdır. Nitekim “KİT hisselerinin özel kişilere aktarımı (satımı), idarece yerine getirilmekte olan bazı kamu hizmetlerinin özel kişilere bırakılması, kamusal düzenlemelerle ekonomik hayat üzerindeki zorlamaların azaltılması” (başka deyişle, deregulasyon) anlamlarında kullanılan (Tan, 1992: 27-28) özelleştirmenin de bir desentralizasyon olduğu ve bütün bunların, bu düşünce/kavramın modern türü kapsamı içinde değerlendirilmek mümkündür.

Şu halde, desentralizasyon, daha çok kamusal görevlerin yeniden organize edilmesiyle ilgili olduğu ama aynı zamanda, kamusal-olmayan alandaki muhtemel üreticiler alanını da, diğer bir ifadeyle, devletin/ kamunun yanında, sivil toplum alanındaki örgütlenmeleri (örneğin, hükümet dışı organizasyonlar), piyasa yönelimli örgütlenmeler (firmaları) ve hane halkını kapsadığı söylenebilir. Bu dört organizasyon biçimi, mal ve hizmetlere ilişkin zorunlu ihtiyaçların toplumsal yeniden üretimini düzenlemekte ve örgütlemekte olduğundan, desentralizasyonun artık, yeniden üretim ağı içinde yatay ve dikey yeni bir örgütlenmeyi ifade ettiği söylenebilir (Thomi, 2001: 19).

Bu makale çalışmasında, desentralizasyonun yukarıda açıklanmaya çalışılan “modern” anlamı kapsamında teorik-betimsel bir inceleme yapılmıştır. Bu çalışma yürütülürken, bir taraftan, Küreselleşme süreci, yeni sağ ve postmodern düşüncelerin, “modern desentralizasyon” olarak adlandırılan düşüncenin gelişmesine zemin hazırladığı, diğer taraftan, modern desentralizasyon düşüncesi merkeze alınarak, adı geçen düşünce ve akımların nasıl ve neden bir desentralizasyon olarak okunabileceği, bunun görünümünün neler olduğu gösterilmek istenmiştir.

2. KÜRESELLEŞMENİN BOYUTLARI VE YERELLEŞME ÜZERİNE ETKİSİ

2.1. Küreselleşmenin Boyutları

Son dönemlerde sosyal bilim alanında çok sık kullanılan bir kavram olan küreselleşme, kimi yaklaşımlara göre, sanayileşmenin başlangıcına kadar giden bir gelişmeyi ifade ettiği için, bir “süreç” olarak görülmelidir (Von Plate, 1999: 3). Esas itibarıyla ekonominin ve özellikle mali piyasaların giderek artan küresel iç içe geçmesini kavramlaştırmak için iktisadi alanda kullanılan bir kavram olan küreselleşme, öz itibarıyla zaman ve mekân açısından ulusal toplumları sürekli biçimde daha sıkı birbirine bağlayan sınır ötesi karşılıklı toplumsal ilişkilerin hızla artmasını ve yoğunlaşmasıdır (Nohlen, 2001: 181). Bir başka deyişle, küreselleşme, bölgesel olarak tanımlanan mekânları aşan iktisadi, politik ve kültürel uygulamaların dünya çapında genişlemesini, liberalleşmiş mali piyasalar ve yeni bir uluslararası iş bölümünü ifade etmektedir (Müller, 2002: 175).

Küreselleşme, sınırları aşan ticari işlemlerin yoğunlaşması ve hızlanması; bu esnada eş zamanlı mekânsal genişlemenin veya kısaca, zaman ve mekânın sıkışması / yoğunlaşmasıdır. Küreselleşme olgusu, özellikle uluslararası iş bölümü ve bununla ilgili dış yatırımlar yoluyla, mali işlerde, medya sektöründe, popüler kültürde, reklâmlarda, turizmde, sporda, çevre konusunda ifadesini bulmaktadır. Küreselleşmenin dinamiği, özellikle ulaşım ve iletişim alanındaki teknik gelişmelerdir. Çünkü bu gelişmeler, sanayi ve hizmetler faaliyetlerinin mekâna bağlılığını ortadan kaldırmış ve ayrıca iktisadi faaliyet alanlarını, özel ve/veya uluslararası yatırımcılara açan yeni liberal düzenlemelere yol açmıştır. Bu yeni yaklaşım altında küreselleşmenin, “sınırları” olmayan bir ekonomiyi (Schweigler, 1999: 21), politik düzenlemeye tabi tutulmamış bir ekonomiyi anlattığı belirtilmektedir (Haeussermann, 2002: 58).

Küreselleşme, öncelikle, insanlara, düşüncelere, mallara ve finans kaynaklarına daha kolay ve daha hızlı bir şekilde ulaşabilme anlamına gelir. Bu süreç, henüz tamamlanmamış, açık bir süreç olarak devam etmektedir (Weber, 2003: 3). Nitekim OECD küreselleşmeyi, “değişik ülkelerdeki piyasaların ve üretimin, ürün ve hizmet sunumları, sermaye ve teknolojinin hareketliliği yoluyla sürekli birbirine bağımlı hale geldiği bir süreç” olarak tanımlamaktadır (Von Plate, 1999: 3). Bu süreç, ulusal ekonomiler yanında adım adım küresel bir ekonomi geliştirmekte ve nasıl ki, 19.yy.’da yerel ve bölgesel ekonomiler, ulusal ekonomi ile yer değiştirdi ve bu ekonominin bütün kuralları ulusal iktidarca konuldu ise, bugün de, ulusal ekonomiler yerine küresel ekonomi geçmektedir ve bu gelişme, ulus-devletin etki olanaklarını zayıflatmaktadır (Weber, 2003: 3). Ekonomik anlamı içinde bu süreç, kimilerine göre, fakirliği azaltarak, herkesin yararına olacak şekilde refahı ve iyiliği artırarak, dünya toplumunun görece eşitlenmesine imkan vermekte; kimileri de, hem sanayileşmiş toplumlarda hem de gelişmekte olan ülkelerde toplumun “kazanan” ve “kaybeden” olarak parçalanmasına yol açmaktadır. Bununla birlikte, küreselleşmiş bir dünyada kentler, yatırımlar için uygun koşullar oluşturarak, uluslararası davranan firmaları, kendine çekme ve böylece yeni istihdam alanları yaratma fırsatı/olanağı elde edebilmektedirler. Bu nedenle, kentler, küreselleşme döneminde, “cazibe merkezi politikaları” ile öne çıkmaktadırlar. Bu gelişmede, “uluslararası işbölümü”nün bölgesel ve yerel işbölümlerine göre daha iyi sonuçlar yaratacağı (Franzmeier, 1999: 8) düşüncesi de etkili olmuş; devletler de, yükselen faktör hareketliliği karşısında sermayenin yeri ve akış yönü açısından rekabet içine girmişlerdir (Hirsch, 1995: 108). Şu halde burada, firmaların çıkarlarına aykırı olan mevcut piyasa müdahalelerinin kaldırılması anlamında “düzenlemelerin kaldırılması” baskısı ile devletlerin ve kentlerin, yatırım beklentileri birbiriyle kesişmiştir.

Diğer taraftan, küreselleşme kültürel açıdan kent topluluklarını etkisi altına almakta, buralarda toplumsal birlikte yaşamının yeni biçimleri ortaya çıkmaktadır. Böylece küreselleşme yaşam biçimlerinin, değerlerin, yemek alışkanlıklarının, müzik ve modanın standartlaşmasını ve dünya geneline yaygınlaşmasına yol açmaktadır. Esasta Batı tarafından baskın hale getirilen tek biçimli kültürün küresel sunumuyla birlikte, kültürel geleneklerin kaybedilmesi tehlikesi oluşmaktadır. Buna paralel veya tepki biçiminde, birçok yerde yerel kültürel değerlere, geleneklere ve özerkliklere ilişkin geçmişe dönük özelemler de gelişme göstermektedir (Weber, 2003: 5).

Birçok yazara göre, devlet, küreselleşmenin koşullarını oluşturan mekanizma olarak görülmektedir. Yine birçoklarına göre, küreselleşme dolayısıyla devletin rolünde ve yapılanmasında büyük oranda değişiklik meydana gelmektedir. Küreselleşme süreçleri egemenliğin teorik ve pratik temellerini aşındırmakta; bu gelişmeye karşı, devletler, ulusal politikanın etki kayıplarını telafi için uluslararası kurumlar oluşturma yoluna gitmekte; sonuçta kurumsal olarak egemenliğin doğası değişmektedir. Artık devlet egemenliği, devletin kendi ülkesindeki faaliyetlere ilişkin denetimini güvence altına alma konusunda yetersiz kalmakta ve müdahalelere karşı bir engel de oluşturamamaktadır (Zürn, 1994: 81). Şu halde, küreselleşme sürecinde özellikle kamu dışı aktörler, hükümetin (yönetimin) çok düzeyli sisteminde artan bir rol oynayacaklardır. Böylece kimilerine göre, gelecekte ağ yapıları içinde organize edilmiş çok katlı hiyerarşiler içinde daha az toprağa (ülkeye) dayalı küresel bir yapı içinde ulus devletlerin yanında - yerinde değil- çok sayıda değişik egemenler ortaya çıkacaktır (Walter, 1998: 12).

Bütün bu anlatımdan şu sonuç çıkmaktadır ki, küreselleşme ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ve yönetsel boyutlara sahip bir süreçtir. Bunun bir sonucu olarak, bu süreçte ulus-devletlerin “egemenlik” anlayışlarında ve yönetim yapılarında derinlemesine etkiler kendisini göstermektedir. Örneğin, küreselleşme, siyasal alanda önemli değişimlere yol açmaktadır ki, bu süreçte, politik toplumun sınırlandırılması ve sivil toplumun güçlendirilmesi yönünde bir gelişme yaşanmaktadır. Bu siyasal süreç, aynı zamanda, piyasa karar mekanizmaları üzerinde müdahaleci bir role sahip olan ulus-devletin karar alanını daraltarak, devletin işlevlerinin dönüşmesine neden olmaktadır. Bu dönüşüm, ulus-devletin yetkilerinin bir taraftan uluslararası örgütlere bırakılması, diğer taraftan da yerel yönetimlere terk edilmesi biçiminde gerçekleşmektedir (Toprak Karaman, 1995: 44). Diğer taraftan, yine siyasal bir boyut olarak, Küreselleşme sürecinde hukuk devleti, demokratikleşme, insan hakları ve piyasa ekonomisi gibi alanlarda evrensel düzeyde standartlar oluşmakta; bu standartlar, iç ve dış baskılarla bütünleşerek, ülke yönetimlerini değişime zorlamaktadır (Aktel,

2003: 1-2). Bu gelişme, siyasal alanda da ulus-devletin yeniden yapılanmaya gitmesine; merkezi yönetim ile bölgeler / yerel yönetimler biçimindeki kamusal düzeyler arasındaki ilişkilerin yeniden tanımlanmasına yol açtığı söylenebilir ki, bu süreç, devlet yapılanmasında ve yönetimde yerelleşme biçiminde gerçekleşmektedir.

Küreselleşme, bütün toplumlar bağlamında kültürel boyutta da yaşanan bir olgudur. Bu kültürel boyut, olaylar, etkiler, anlamlar, inançlar ve değerleri temsil eden sembollerin üretimini kapsamaktadır (Aslanoğlu, 1998: 137). Hatta küreselleşmenin özellikle de kültürel bir süreci ifade ettiği söylenebilir ki, bu süreç, farklı kimliklerin homojenleştirilmesi biçiminde ilerlemektedir. Bu gelişme doğrultusunda, yerel özellikler ve etnik topluluklar eş zamanlı olarak önem kazanmaya başlamışlardır. Şu halde küreselleşme sürecinde kendini gösteren temel çelişki, farklılık ve yerel kültürlerin çeşitliliğinin ortaya çıkmasıdır. Bu süreçte dünya küçülürken, bir yandan da parçalanmakta ve farklılıkların altı çizilmektedir. Bu nedenle, bir yandan dünyanın tek bir “köy” haline gelmesi bu kavramla ifade edilirken, diğer yandan, ekonomik, politik, kültürel düzlemde toplumsal değişimler anlatılmaktadır (Aslanoğlu, 1998: 124).

2.2.Küreselleşmenin Yerelleşme Üzerine Etkisi

Küreselleşmenin ortaya çıkardığı en önemli sonuçlardan biri, devletlerin, kültürlerin, toplumların ve ulusal ekonomilerin dünya ekonomisine, toplumuna ve kültürüne eklemleyerek bütünleşmesi veya bu doğrultuda yönelim sağlamasıdır (www.bpb.de, 2014). Küreselleşmeye ilişkin buraya kadar yapılan açıklamalardan, küreselleşmenin, üç açıdan yerelleşmeye zemin hazırladığı çıkarımı yapılabilir. Birinci etki iktisadi boyut üzerinden, ikinci etki kültürel boyut üzerinden, üçüncüsü ise kentlerin yetki talepleri üzerinden açıklanabilir.

İktisadi açıdan küreselleşmenin desentralizasyon üzerine etkisine bakıldığında; daha önce de belirtildiği üzere, küreselleşme sürecinde özellikle kamu dışı aktörler hükümetin (yönetimin) çok düzeyli sisteminde artan bir rol oynayacaklardır. Şöyle ki, devletler, küreselleşme ile yükselen faktör hareketliliği karşısında sermayenin yeri ve akış yönü açısından rekabet içine girmişlerdir. Bu durum, firmaların çıkarlarına aykırı olan mevcut piyasa müdahalelerinin, “düzenlemelerin kaldırılması” baskısıyla ortadan kaldırılması veya azaltılmasını gerektirmiştir. Çünkü çok uluslu şirketler, eğer burada uygun koşullar varsa o takdirde yatırıma gelmeleri gibi bir durum oluşacaktır. Bu süreç, aynı zamanda piyasa karar mekanizmaları üzerinde müdahaleci bir role sahip ulus-devletin karar alanını daraltarak, devletin işlevlerinin dönüşmesine neden olmaktadır. Bu dönüşüm, ulus-devletin yetkilerinin bir taraftan uluslararası örgütlere bırakılması, diğer taraftan ulusal piyasa aktörlerinin öne çıkması/ iktisadi alanda karar verici pozisyon kazanmasına yol açmaktadır. Kasaca, burada o güne kadar devletçe yürütülen iktisadi alana ilişkin yetkilerin, piyasa/sivil toplum aktörlerine aktarılmasından söz edilebilir ki, modern desentralizasyon, bir yönüyle bunu içerir.

Kültürel açıdan: Küreselleşme sürecinde yerel özellikler ve etnik toplulukların varlığının farkına varma önem kazanan konulardan biri olmuştur. Diğer bir ifadeyle, bu süreç, farklılık ve yerel kültürlerin çeşitliliğini öne çıkarmıştır. Bu süreçte, ulaşılabilirlik açısından dünya küçülürken, diğer yandan aynı dünyanın parçacıklarının, farklılıklarının altı çizildiği gelişmeler yaşanmıştır. Çünkü küreselleşme kültürel açıdan, olayları, etkileri, anlamları, inançları ve değerleri temsil eden sembollerin üretimi biçiminde işlemiştir (Aslanoğlu, 1998: 137). Küresel süreçte baskın konu, farklı kimliklerin homojenleştirilmesi olmuştur. Küreselleşmenin bu etkileri, yerel kültür ve kimliklerin tepkisel hareketlenmesine ve etnocentrik davranışlar geliştirilmesine yol açmıştır. Ulus-altı düzeyde kendini gösteren bu gelişmenin etnik aidiyetleri canlandırdığı ve sonuçta ulus devlete karşı “özerklik” talepleri biçimini aldığı söylenebilir. Bu gelişme de, “siyasal yerelleşme” olarak kavramlaştırılan gelişmelere neden olmuştur.

Küreselleşmenin kentlere özgü özel sonuçları bakımından: sanayi devriminden bu tarafa ve özellikle 20.yy içinde kentlerin öne çıktığı bir dünya öne çıkmaktadır. Şöyle ki, 20. yy’ın başlarında dünya toplumunun %7’si kentsel alanlarda yaşamaktayken ve bir milyon nüfusun üzerinde ancak kapitalist toplumlarda ve yalnızca bir düzine kadar kent bulunuyorken, 2000’li

yıllara gelindiğinde nüfusu bir milyonu aşan 500'den fazla kent ortaya çıkmıştır ve bu süreç bu şekilde devam ettiği takdirde 2020'li yıllarda dünya nüfusunun yaklaşık %50'sinin kentlerde yaşamaya başlayacağı tahmin edilmektedir (Berking, 2002: 11). Bu nedenle, küreselleşme döneminde dünya toplumunun "kent-merkezli" bir yapı arz edeceği söylenebilir. Şu halde, küreselleşme, kentlerin bugün ve gelecekteki fiziksel ve toplumsal yapılarını şekillendirecektir. Kentin gelişimi, günümüzde bir taraftan küresel ekonomik gelişme, diğer taraftan bilgi toplumunun etkisi altında ilerlemektedir. Bu süreçte fordist olandan postfordist düzenleme sistemine geçiş ve bu geçişin temel faktörleri olarak ulus-ötesi firmalar ve küresel finansal akımlar belirleyici olmaktadır. Bu süreç, bugün kentler arasında özel girişimlerden yararlanmaya dönük bir rekabeti teşvik eden sonuçlar yaratmaktadır (Hamm ve Neumann, 1996: 111). Çünkü bilinmektedir ki, uluslararası ekonomik süreçler, yerel ve bölgesel gelişmenin en önemli motorudur. Bu nedenle, 20.yy.'da dünya pazarına yönelik ortaya çıkan toplumsal dönüşümler, ifadesini kentlerde ve bölgesel yapılarda bulmaktadır. Diğer taraftan, değişen ekonomik ve toplumsal süreçler, uzun dönemli bir niteliğe sahip olup; bu süreç, bir yerleşme yerinin yeni bir nitelik kazanmasına dönük bir gelişmenin güçlenmesine yol açmaktadır. Ancak değişik bölgelerdeki gelişmeler, zamanla paralellik göstermemekte; tersine değişik zaman dilimlerinde ve değişik yoğunluklarda ortaya çıkmakta ve bir bölgenin dünya pazarına eklenme derecesine göre bir şekil almaktadır (Leborgne ve Lipietz, 1990: 114). Günümüzde küreselleşme ile birlikte bu belirtilen doğrultuda yeni gelişmeler yaşanmaktadır.

Bu yeni gelişmeler çerçevesinde artık şöyle düşünüldüğü söylenebilir: "Nerede üretim faktörleri en uygun ise üretim de oradadır" (Willke, 1998: 20). Bunun anlamı, yeni dünya ekonomisinde üretim giderek artan biçimde yerleştirilmektedir. Diğer bir ifadeyle, esasta ücretlerin düşük olduğu ülkelerde ekonomik yoğunluk artmakta, diğer taraftan ise, iş takip merkezleri, bu çerçevedeki hizmetler de dâhil olmak üzere, kolay iletişim kurma avantajları dolayısıyla kimi kentlerde toplanmaktadır (Hamm ve Neumann, 1996: 119). Bu süreç, kentler arasında "hareketli sermaye"yi, yatırımlar ve yer seçimleri açısından kendilerine çekme rekabeti de doğurmaktadır. Günümüzde kentlerin, "girişimci kent" niteliğinde bu çerçevede uğraş verdiği söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, kentler, iktisadi faaliyetlerin bir girişimci aktörü olarak hareket etmekte, taleplerde bulunmaktadır (Kraetke, 1998: 384). Şu halde, küreselleşme, güçlü bir işbirliği yanında güçlü bir rekabet de doğurmaktadır. Bu nedenle, her kent, yerel ve bölgesel olanaklar çerçevesinde kendi çerçeve koşullarını mümkün olduğunca olumlu hale getirme ve kentini "pazarlama" mücadelesi vermekte, var olan rekabet güçlerini artırmaya çalışmaktadır. Buna bağlı olarak, kentlerin, alt yapı, eğitimin kalitesi, yenilik gücü, güvenliği, günlük yaşamın kalitesi, vergi ve harçlar gibi boyutları önem kazanmıştır (Schuster, 2002: 5).

Bu gelişme, kentlerin / yerel yönetimlerin sevk ve idare gücü üzerinde yoğun kararlar alma baskısı oluşturmaktadır. Dolayısıyla yerel yönetim politikalarından sorumlu olanlar, kararlarında dış etkilere olan bağımlılığı yoğun bir şekilde hissetmektedirler. Bütün bu gelişmeler, bir taraftan, kent yönetimlerinden / belediyelerden istek ve beklentileri artırırken; diğer taraftan gerçek ve özellikle mali olanaklarla bu beklentiler arasındaki uçurumun büyümesine yol açmaktadır. Gerçekte ise, bugün kentlerin çok azı, iktisaden kendi kendine yetebilir durumda olup; kentsel toplumların, sürekli daha fazla yerel, ulusal ve uluslararası gelişmelere bağlı kaldığı söylenebilir (Schuster, 2002: 1).

Kentler bağlamındaki bu gelişmelerde, çalışmanın ilerleyen kısmında da görüleceği üzere, küreselleşme süreçlerini hızlandıran bir yaklaşım olarak yeni sağ politikaların da önemli rol oynadığı belirtilmelidir. Yeni sağ politikalar, kentler/yerel yönetimler üzerinde, "küresel ölçekte gezinen sermayeyi kendi birimlerine çekmek için projeler üretme, büyümeye önem verme dolayısıyla da "sermaye'nin taleplerine daha duyarlı olma" gibi etkiler oluşturduğu görülmektedir (Şengül, 1999: 12). Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki olağanüstü gelişim, (yerel) toplumların ve bunların kurumlarının (örneğin, bir toplumsal-idari kurum olarak kentlerinin / yerel yönetimlerinin), kendilerine özgü kalmasını oldukça zorlaştırarak, işleyen sürecin gereklerine göre dönüştürmektedir.

Bu nedenlerle, kentler, küreselleşme sürecinde, bir taraftan, toplumsal talepleri karşılayabilmek üzere rekabet avantajları kazanabilmek için, diğer taraftan, uluslararası sermayenin taleplerine açık

ve onların beklentilerini karşılayabilmek için çeşitli yetkilere ve donanımlara sahip olması gerekmiştir. Bu ise, kent yönetimlerinin /yerel yönetimlerin, merkezi idareden yetkilendirilmesi gereğini doğurmuştur. Bu süreçte kentler, nüfus, görevler, faaliyetler, yatırımlar açısından büyümüş ve buna paralel olarak, yeni birimler oluşturma ve çok sayıda personel istihdam etme durumuyla karşı karşıya kalmıştır. Örneğin Türkiye’de yerel yönetimlere ilişkin yeni yasal düzenlemeler incelendiğinde, eskiye göre, burada ileri sürülen yönde düzenlemeler olduğu görülmektedir ki, bunun arkasında, küreselleşmenin gibi dünya üzerindeki gelişmelerin bulunduğu, ilgili literatürde ve bu düzenlemelerin gerekçelerinde bulunmaktadır. O halde, bütün bu gelişmeler, modern desentralizasyonun anlamı içinde küreselleşmenin etkisi altında bir yerelleşme olarak okunabilir.

3.YENİ SAĞ AKIM VE YERELLEŞME

Son dönemlerde kapitalist ekonomilerde bir ekonomik yeniden yapılanma yaşanmıştır. Bu yeniden yapılanma temel özelliği itibariyle ekonomik gibi görünse de sosyal, politik ve yönetsel boyutu ve yansımaları olan bir dönüşümdür. 1970 yıllardaki ekonomik krize cevap olarak ortaya çıkan bu dönüşümün temel ögesi, ekonomik kalkınma stratejisinin serbest piyasa ekonomisi koşullarına dayandırılarak, kalkınma dinamizminin özel sektöre kaydırılması olarak belirtilebilir. Bu ise, 1920’li yıllardan beri yürürlükte olduğu kabul edilen, devletin ekonomideki rolü ve müdahalesinin kurumsallaştırıldığı “Keynesyen Politika Birliği”nin sona erdirilmesi demek olmaktadır (Aksoy, 2012: 577). Şöyle ki, Keynesçi refah devleti anlayışı kolektivizm, sosyal haklar ve eşitlik üzerinde duran bir ekonomi politığına sahipken, Yeni Sağ bireycilik, eşitsizlik ve özgürlük üzerine vurgu yapmaktadır. Yeni Sağ düşünürlerine göre, kamu hizmetlerinin sağlanmasında devletin rolü ve müdahalesi asgari düzeyde olmalıdır. Serbest piyasa sisteminde devletin bu düzeydeki rolü ile kıt kaynaklar en verimli alanlarda kullanıldığından, ekonomik gelişme de bu yolla daha iyi sağlanır (Bilgiç, 2003: 29).

Yeni sağ düşüncenin ortaya çıkışında şu halde, 1970’lerde yaşanan ekonomik durgunlukla birlikte, devletin küçültülmesi ve kaynakların etkin kullanılması çalışmalarının bulunduğu söylenebilir. Nitekim OECD yayınladığı bir metinde, kamu sektöründe yaşanan reformların arkasında, değişen dünya ekonomisinin olduğunu, bu süreçte, genişlemiş bürokrasinin sorun olarak görüldüğünü ve söz konusu reformlarla verimliliğe ulaşmak istendiği belirtilmiştir. Dolayısıyla amaç, ekonomik etkinliği sağlamaktır (Parlak ve Sobacı, 2005: 203). Çünkü 1970’lerdeki ekonomik kriz, birçok ülkede IMF tarafından ileri sürülen katı parasalcı politikalarla aşılmaya çalışılmıştır. Bu süreçte, devlet harcamalarının büyüklüğü dolayısıyla krize düşüldüğünü savunan “Yeni Sağ” akım, çözüm olarak, devletin küçültülmesini önermiştir (Kartal, 2000: 67). Dolayısıyla, kamunun bir mali kriz içinde bulunduğu, artan ve çeşitlenen toplumsal talepleri karşılamada yetersiz kaldığı; bu nedenle de, genişlemiş olan görevlerini devrederek asli görevlerine dönmesi gerektiği ileri sürülmüştür. Bu yaklaşımlara göre, kamuda genel toplumsal bir yetersizliğin varlığı söz konusudur; “bürokratik” kamu idareleri, esnekliğini yitirmiş ve genişçe bir alanda işlevsiz bir hal almıştır. Bu yapıyı, etkin ve verimli davranan, yurttaş odaklı bir kamu hizmet kuruluşlarına dönüştürme gereği vardır (Budaeus ve Finger, 1999: 314).

Şu halde, esas amaç, temelde ekonomik olmakla birlikte, bu gelişme, toplumun değişik boyutları üzerinde de etkide bulunmuştur. Bu boyutlardan biri olarak, kamu yönetimi alanında da önemli değişimler biçiminde tezahür etmekte ve bu alana hâkim olan katı, merkeziyetçi, hiyerarşik ve bürokratik geleneksel kamu yönetimi anlayışı yerini esnek, piyasa temelli, müşteri odaklı bir yönetim anlayışına bırakmak zorunda kalmaktadır. Bu boyuttaki gelişmeler esasen, Yeni Kamu İşletmeciliği (YKİ) veya Yeni Kamu Yönetimi (YKY) bağlamında yorumlanmaktadır (Parlak ve Sobacı, 2005: 201). Bir başka ifadeyle, 1980’ler ile 19990’lı yılların başlarında geleneksel kamu yönetimi modelinin yetersizliklerine bir tepki olarak kamu sektöründe yeni bir yönetim anlayışı (New Public Management) doğmuştur (Bilgiç, 2003: 25). 20.yy boyunca hâkim olan hiyerarşik, katı, bürokratik kamu yönetimi, yerini giderek daha esnek ve Pazar ekonomisine dayalı kamu yönetimine bırakmaya başlamıştır. Bilgiç’e (2003: 25) göre, bu basit bir reform ya da işletme

tarzındaki değişiklik değil, devletin toplumdaki rolünde ve devlet vatandaş ilişkisinde önemli bir anlayış değişimini ifade etmektedir. Bu yeni anlayışın ortaya çıkış nedenleri üzerinde farklı görüşler vardır. Bazıları geleneksel anlayışın özelliklerinden yola çıkarken diğer bazıları da hizmetlerde etkinliğin sağlanmasının zorunluluğu üzerinde dururlar. Gerçekten yeni kamu yönetimi anlayışının ortaya çıkışını tek etkene bağlamak mümkün değildir. Genelde ekonomik, sosyal ve siyasal başlıklar altında toplanabilecek etkenlere dayanmaktadır (Bilgiç, 2003: 29).

Yeni sağ düşünce, yetmişli yılların sonunda kimi ülkelerde uygulanmaya başlanır. İngiltere ve ABD’de, devleti küçültmek ve yeniden yapılandırmak isteyen partiler ve liderler iktidara gelirler. Bu liderler ve iktidarlar, kamu sektörünün yapısını, devletin faaliyet alanını ve kamunun iş görme yöntemlerini yeniden değerlendirmişler ve Yeni Sağ politikalar denilen programlarını hayata geçirmeye başlamışlardır. Bu programların hedeflerinin, “kamu kesiminin daraltılması”, “devletin rolünün yeniden tanımlanması” ve bununla bağlantılı olarak, “kamu kesiminin daha etkin hale getirilmesi” olduğu görülmektedir. Bu program ve politikalar, devletin yapı ve işleyişinde radikal bir değişimin başlangıcı ve sosyal / refah devletin sonuna gelinmesi biçiminde okunmaktadır (Eryılmaz, 2012: 49). Diğer taraftan, bu anlayışın pratiğe aktarılmasının temel biçimlerinden birisi, yerelleşme olmuştur (Odabaş, 1997: 65).

1980’li yılların sonlarına doğru gelişmiş ülkelerde ve özellikle Anglo-Sakson dünyada kamu sektörünün yönetiminde yeni bir yaklaşım olarak ortaya çıkan ve “New Public Management” (Yeni Kamu Yönetimi) şeklinde somutlaşan bu gelişme, “kamu yönetimi”nden “kamu işletmeciliği”ne doğru değişimi ifade etmekte olup, bu süreci ortaya çıkaran, birbiriyle ilişkili çeşitli faktörler bulunmaktadır: Birincisi, kamu sektörü ve yönetimi üzerine yoğunlaşan eleştiriler, ikincisi, Yeni Sağ ve ekonomik teorideki değişiklikler ve üçüncüsü, özel sektördeki gelişmelerin etkileridir (Eryılmaz, 2012: 47 ve 48). Bununla birlikte, Yeni Sağ, bu yaşanan ekonomik, sosyal, siyasal ve yönetsel dönüşümün çerçeve kavramı halini almıştır (Aksoy, 2012: 578). Çünkü Yeni sağ düşünce ve uygulamalar ile Yeni Kamu Yönetimi anlayışı arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır (Eryılmaz, 2012: 51). Bir başka deyişle, 1980 sonrası reformların gerisinde ideolojik ve siyasal güdüler yatmaktadır. Bir çoğuna göre, Yeni Kamu Yönetimi anlayışının yükselişinin Yeni Sağ anlayışın yükselişi ile eş zamanlı ve ona paraleldir. Şu söylenebilir ki, Yeni Sağ ideolojinin Yeni Kamu Yönetimini etkilediği ve ona ideolojik bir temel oluşturduğu inkar edilemez (Bilgiç, 2003: 29).

Şu halde, kamunun verimsizliği ve yetersizliği yanında, politik ve ideolojik faktörler de YKY yaklaşımının ortaya çıkmasında önemli etkilere sahiptir. Bu nedenle, geleneksel kamu yönetimi anlayışından YKY anlayışına geçiş, değer yargılarından bağımsız bir süreç değildir. Bu süreçte refah devleti ve bürokratik güç dengeleri ortadan kaldırılmaya ve Yeni Sağ ideolojisi bağlamında devletin yeniden yapılandırılması gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Yeni Sağ ile YKY arasında kurulabilecek bu bağ, YKY yaklaşımına siyasal bir boyut kazandırmaktadır. Serbest piyasa ekonomisinin temel değer ve ilkelerini savunan Yeni Sağ ideoloji, toplumun kamu yönetimine karşı duyduğu hoşnutsuzluğu, devletin küçültülmesi amacına hizmet etmek üzere kullanmıştır (Parlak ve Sobacı, 2005: 203-204).

Yeni Sağ akım, kamu yönetimi anlayışındaki değişikliğe ve Yeni Kamu Yönetimi anlayışının ortaya çıkışında düşünce arka planı olarak önemli etkiler yapmıştır. Yeni Sağ, oldukça geniş bir terimdir ve birçok farklı fikri ve politikayı bünyesinde barındırır. Yeni Sağ, iktisadi liberalizm ile düzeni, otorite ve disiplini kaynaştırma girişimidir. Bu bakımdan Yeni Sağ, “Liberal Yeni Sağ” ve “Muhafazakar Yeni Sağ” olmak üzere ikiye ayrılır, ama aynı zamanda “Kamu Tercih” teorisini de kapsadığı söylenebilir. Liberal Yeni Sağ, minimal devletin yeniden ifade edilmesini içerir; devletçilik karşıtıdır ve düşünce temeli, “özel sektör iyi, kamu sektörü kötü” biçimindedir. Liberal Yeni Sağ, devletin yerine inanç, birey ve serbest piyasa üzerine odaklanır ve ayrıca, planlı ekonomi, karma ekonomi, kamu mülkiyeti ve Keynesçi fikirlere şiddetle karşı çıkar (Eryılmaz, 2012: 49). Liberalizm, devletin küçültülmesini, kamunun faaliyet alanının daraltılmasını, böylece piyasa ekonomisinin kendi koşul ve kurallarına göre çalışma olasılığının genişletilebileceğini; bireysel girişimin, rekabet ortamında üretim kaynaklarını verimli, rasyonel ve optimal sonuçlara götürebilme özelliğine sahip olduğunu ileri sürer (Aksoy, 2012: 581). Buna paralel biçimde, Yeni Sağ bünyesinde liberaller de, ekonomik krizin temel nedenini, sosyal refah devletinin özelliği

olarak devletin ekonomik ve sosyal nitelikli pek çok faaliyetin içinde yer alması, gitgide büyümesi ve bu faaliyetleri finanse edecek kaynaklar üretmekte doğal olarak yetersiz kalmasıyla izah etmektedirler (Aksoy, 2012: 580).

Yine Yeni Sağ kapsamında Kamu Tercihi teorisyenleri dikkatleri, kamu yönetiminin bürokrat, siyasetçi ve seçmen arasındaki, kamunun büyümesi, kamu harcamalarının rasyonel olmayan biçimde artması ve kaynakların israf edilmesine neden olan ilişkilere çekmişlerdir (Eryılmaz, 2012: 50). Bu ilişkilerin sonunda ortaya çıkan karşılıklı fayda-çıkar ilişkisi, kamu hizmetlerinde arz fazlası ve kaynak israfını ortaya çıkarmış ve bu da bütçe açıklarına neden olarak gereksiz borçlanmalara yol açmıştır (Aksoy, 1995: 165-166; aktaran Eryılmaz, 2012: 51). Kamu Tercihi teorisyenleri çıkış yolu olarak siyasal iktidarın (vergi koyma ve borçlanma konularında) yetkilerinin sınırlandırılmasını, devletin küçültülmesini ve piyasa mekanizmasına dönülmesini önermişlerdir (Eryılmaz, 2012: 51). Şu halde, Kamu Tercihi Kuramı, siyasal ve bürokratik davranışı mikro ekonomik varsayımlarla ekonomik- matematiksel analizler yoluyla tartışmaktadırlar. Vardıkları sonuçlar itibarıyla kamu girişimi konusunda liberal değerlendirmelerin güçlendirilmesine yönelik katkı yapmaktadırlar (Aksoy, 2012: 585).

Yeni Sağ'ın iki temel talebinden söz edilebilir: Serbest piyasa ekonomisi ve güçlü devlet. Neoliberal anlayışın temel kabullerinden olan serbest piyasa ekonomisi, devletin piyasa koşullarına karışmasının önlenmesini gerektiriyordu. Güçlü devlet de devletin, küçük ama motorize yani hızlı karar alıp hemen uygulamaya geçebilen bir yapıya kavuşturulmasını gerekli kılıyordu (Ökmen vd, 2004: 35). Oysa 1929 bunalımından sonraki süreçte benimsenen Keynesyen politikalar ve refah devleti anlayışı, devletin işlevlerini değiştirmiş ve artırmıştır. Ancak devletin artan işlevlerini yerine getirmek için yaptığı harcamalar zamanla devletin bütçesinden karşılanamaz bir noktaya ulaşmış ve devletin işlevleri, örgütsel yapısı ve harcamaları sorgulanır hale gelmiştir. Bu sorgulama faaliyeti, devletin küçültülmesi tartışmalarını beraberinde getirmiş, böylelikle "etkin devlet" kavramı bir söylem olarak kamu yönetiminin gündemine oturmuştur. İşte bu devleti etkin hale getirme çabaları, kısaca, özel sektör tipi yönetim uygulamalarının kamu sektöründe uygulanmasını ifade eden bu gelişme, "yeni kamu işletmeciliği" (yeni kamu yönetimi) biçiminde formüle edilmiştir (Parlak ve Sobacı, 2005: 201). Diğer bir ifadeyle, genel olarak YKY'nin yükselişi "Yeni Sağ" ideolojisinin kamu sektörüne yansması olarak kabul edilmiştir. "Devletin küçültülmesi" olarak ifade edilen, devletin belli başlı ekonomik faaliyetlerden geri çekilmesi ve topluma daha fazla tercih ve özgürlük tanımak anlamında toplum hayatına daha az karışması ilkesi, Yeni Sağ ideolojinin ana tezlerinden biridir. Geleneksel kamu yönetimi "geniş ölçekli, hiyerarşik örgütlenmiş bürokrasi" olarak tanımlanırken, YKY, "adem-i merkeziyetçilik, yetki devri, rekabet, tercih imkanı, müşteri-merkezcilik (yurttaş odaklılık) ve esneklik" gibi değerlerle birlikte anılmaktadır (Bayraktar, 2012: 598).

YKY'nin kökeni ve muhtevası açısından Yeni Sağcı politikalar ile yakınlığı açıktır. Ancak YKY'ni Yeni Sağcı ideolojinin basit bir parçası olarak kabul etmek de mümkün değildir. Çünkü dünya üzerinde birçok devlet ve değişik programa sahip iktidar partileri tarafından YKY benimsenmiştir. YKY, söz konusu ideolojinin ötesine geçerek, kamu yönetiminde yaşanan dönüşüm ve değişim sürecinin simgesi haline gelmiştir (Parlak ve Sobacı, 2005: 209). Biraz önce de belirtildiği üzere, Yeni Sağ akımın, kamu yönetimi anlayışındaki değişikliğe önemli katkılar yaptığı bir gerçektir. Şöyle ki, etkinlik ve verimlilik sorunları nedeniyle kamuoyu ve politikacılar kamu yönetimi ve kamu sektörüne sert eleştirilerde bulunmuşlardı. Buna sunulan çözüm ise, devletin sınırlarının geriye çekilmesi; devletin ekonomiye, toplumsal yaşama ve politikaya mümkün olduğunca az karışmasının sağlanması şeklindeydi. Hem işlevsel hem de yapısal anlamda köktenci bir yaklaşımı gerektiren bu yaklaşım, bu aynı zamanda Yeni Sağ (New Right) denen akımın da sunduğu çözümdü (Ökmen vd, 2004: 35).

20.yy'son çeyreğinde kamu yönetiminde yeni yönetim yaklaşımlarına ihtiyaç duyulması başlıca mali ve ekonomik nedenlerden kaynaklanmıştır. 1970'li yıllardaki ekonomik durgunluk, Batılı ülkelerde dayanılmaz bütçe açıklarıyla sonuçlanmıştır. O zaman için bu açıklarla başa çıkmanın üç yolu vardı: birincisi, kamu faaliyetlerini bırakmak ve kamu harcamalarını kısmak; ikincisi, vergileri artırmaktı. İki alternatif politik bakış açısıyla gerçekçi gözükmemekte idi. Üçüncü alternatif, özel sektör mantığına dayanan bir kamu yönetimine yönelik olmuştur (Kapucu, 2003: 284). Mali

zorluklar nedeniyle bütçeleri kısıtlanan yüksek düzey bürokratlar –ve siyasal sebeplerden dolayı politikacılar- açısından bürokratik örgütlerin yeniden düzenlenmesi ve yönetsel faaliyetlerin çok sayıda ve küçük farklı örgütler (agancies) arasında paylaşılması, YKY adı altında rasyonel bir cevap oluşturmuştur (Bayraktar, 2012: 599).

Genel yönetim felsefesi içinde kamu yönetiminin küçültülerek ve yerelleştirilerek etkinleştirme bulunan YKY'nin temel ilke ve özelliklerine bakıldığında, her şeyi yapan ve üstlenen bir devlet anlayışı yerine, her şeyi düzenleyen, denetleyen ve oyunun kurallarını belirleyen devlet anlayışını benimsediği, kamusal hizmetlerin halka en yakın birimler tarafından sunulması düşüncesi bağlamında güç ve yetkinin devrini öngördüğü söylenebilir (Parlak ve Sobacı, 2005: 205). Diğer taraftan, Yeni Kamu Yönetiminin temel özelliklerinden birisi de “katılımcı anlayışı ve desentralizasyonu teşvik etmesi”dir (Bilgiç, 2003: 35). Ayrıca bu düşüncenin, “yöneticiye inisiyatif tanıma” biçimindeki yaklaşımı da bir desentralizasyon biçimi olarak okunabilir (Bayraktar, 2012: 605).

Kamu yönetiminin küçültülerek ve yerelleştirilerek etkinleştirilmesi uğraşı, genel olarak yönetim felsefesi içinde önemli bir yer tuttuğu gibi, YKY yaklaşımına en yoğun eleştiriler, Yeni Sağ politikalar ile olan yakın ilişkisi nedeniyle yapılmaktadır. Bu bağlamda, YKY'nin, geleneksel bürokratik paradigmaya dayanan kamu yönetimindeki güç, sorumluluk ve kontrol ilişkilerini değiştiren ideolojik bir süreç olduğu ifade edilmektedir (Parlak ve Sobacı, 2005: 209). Diğer taraftan, 1970'lerde yaşanan ekonomik, toplumsal ve yönetsel krizlere bir çözüm olarak geliştirilen Yeni Sağcı anlayış, uluslararası alanda yaşanan ekonomik ve mali krizlerden ancak ulusal ekonomilerin daha fazla dışa açılması ve serbest piyasa mekanizmasının temel değer ve ilkelerinin bütün ekonomik ilişkilerde hâkim kılınması yoluyla aşılabileceğine inanmaktaydı. İşte tam da bu noktada YKY devreye konularak, Yeni Sağcı ideologlar tarafından bir araç olarak kullanıldığı ileri sürülmektedir (Parlak ve Sobacı, 2005: 209). Ayrıca bazı yazarlar da, YKY'ni, küreselleşme ile ilişkilendirerek, ulusal ekonomilerin dünya ekonomisi ile bütünleşmesini sağlayan bir araç olduğu gerekçesiyle bir başka açıdan kullanım biçimine işaret etmektedirler (Parlak ve Sobacı, 2005: 209). Bu eleştirilere karşın, son yıllarda yapılan çeşitli araştırmalara dayanarak bu anlayışın, tüm halk kesimleri tarafından yaygın bir biçimde kabul görmeye başladığı ileri sürülmektedir (Kapucu, 2003: 289).

Bütün buraya kadar ki açıklamalardan, Yeni Kamu Yönetimi ile Yeni Sağ akımı arasında yakın ilişki olduğu ortaya konulabilmektedir. Her iki düşüncenin bir bütün olarak desentralizasyonu, kamu yönetiminin yeniden yapılanmasında temel boyut olarak öngördüğü de görülmektedir. Konuyu inceleyen bütün kaynaklar, Yeni Kamu Yönetiminin desentralizasyona ilişkin boyutunu ifade etmektedirler. Örneğin, (Güler, 2005; Ataay, 2005; Eryılmaz, 2012; Parlak ve Sobacı, 2005; Bilgiç, 2003; Çukurçayır 2004; Aksoy, 2012). Ancak Yeni Kamu Yönetimi anlayışı ve Yeni Sağ Akımının desentralizasyon yaklaşımını, “modern desentralizasyon” kavramı kapsamında okumak gerekir. Bu kapsamda desentralizasyon hem geleneksel desentralizasyonu, diğer bir ifadeyle, kamu hizmet ve görevlerine ilişkin merkezi idaredeki yetkilerin merkezin dışındaki kamu otorite ve kuruluşlarına aktarılmasını, hem de, bu türden görev ve yetkilerin kamunun dışındaki toplumsal oluşumlara aktarılmasını içerir.

4. POSTMODERNİZM VE YERELLEŞME

Kamu yönetiminde son dönemde pek çok ülkede gündeme gelen reform tasarısı ve çalışmaları, kamuyu ve yönetimi içine alan koşulların değiştiğini açıkça ortaya koymaktadır. Daha çok kamu örgütlerine özgü eski bürokratik anlayış ve politika yapımı etrafında anlam kazanan, mal ve hizmet üretim süreçlerinin “postmodern durum” bağlamında oldukça verimsiz ve etkisiz kaldığı anlamına gelen bu değişim ve dönüşüm eğilimleri, kamu yönetimine hakim olan bu yeni gelişmenin, postmodern düşünce çerçevesinde değerlendirilmesine imkan vermektedir (Özcan ve Ağca, 2010: 2). Ancak burada şu belirtilmelidir ki, aşağıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, postmodern

dönemin, tam bir tanımı yapılamayan, aslında ne olduğu belli olmayan, belirsizliğin hâkim olduğu bir dönem olduğu ileri sürülmekte; bu durum da, postmodernizm ile yerleşme arasında somut ilişkilendirmelere imkân vermemektedir. Bu çalışmada yapılan ise, postmodernizmin ne olabileceğini çeşitli boyutlarıyla ortaya koymak ve buradan, modern desentralizasyona ilişkin çıkarımlarda bulunmaktır.

4.1. Postmodernizmin Tanım ve Kapsamı

Hem bir tarihsel dönemi (post-modernizm) hem de modern sonrası paradigmayı yansıtan postmodern düşüncenin köklerinin, Nietzsche'ye kadar gittiği; asıl çerçevesinin ise İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra şekillendiği kabul edilir. Pek çok disiplinin katkıları ile geliştiğinden postmodernizmin tam bir tanımı yapılamamış ve ne kadar postmodern varsa o kadar da postmodernizm tanımı ortaya çıkmıştır (Özcan ve Ağca, 2010: 2).

Postmodernizm, modernizm gibi Batı kaynaklı bir düşüncedir. Bu düşünce, günümüzde modern Batı toplumunun geldiği bir aşamanın düşünsel ürünü olduğu ve yeni bir toplum inşası öngördüğü söylenebilir. Bu anlamda yeni bir ideoloji olduğu ileri sürülebilir. Şöyle ki, "Aydınlanma düşüncesi veya pozitivizm, modern Batı toplumunu, diğer toplumlar için mümkün en ideal toplum modeli olarak sunmuştu; çağdaş batılı entelektüeller, bugün aynı şeyi, farklı iki ideolojide dile gelen şu iki mümkün en ideal toplum fikriyle yapıyorlar: post-endüstriyel toplum (muhafazakar Batılı entelektüellerin ideolojisi) ve postmodern toplum (radikal batılı entelektüellerin ideolojisi) (Arslan, 1995: 6).

Avrupa'da esasta 17.yy'da başlayan bir değişim süreci kendini göstermiştir. Nedeni, teknolojik birikimin yol verdiği ekonomik büyüme olan bu değişim, adına modernleşme denilen kurumsal ve kültürel bir toplumsal değişim süreci olup, etkileri dünya çapında görülen yeni bir yaşam ve sosyal örgütlenme biçimi doğurmuştur. Bu değişim, mevcut tüm geleneksel sosyal düzenleri, beklenmedik şekilde dönüştürmüştür (Sarıbay, 1995: 25). Böylece insanlık modernleşme süreciyle beraber modernite denilen yeni bir yaşantı biçimine ve modernizm diye gelişen bir dünya kültürünün inşasına girişmiştir. Bu yeni yaşam biçimi, teknolojik etki altında mühendislik mantığına göre tesis edilmiş bir dünya idi. Bu süreçte, yaşam alanları farklılaşarak, çoğulculuğa vücut veren bir toplumsal parçalanma oluşurken; akıl da, insan ilişkilerine ve kurumsal yapıya yön veren tek rehber halini almıştır. Burada, insanlığın, aklın rehberliğinde, giderek daha rasyonel hale geleceği ve günlük hayatın, geleneksel değerler ve yapılar üzerine inşa etmekten kurtulacağı savlanmıştı (Sarıbay, 1995: 25). Ancak modernist düşünce ve kültürde bir bunalımın işareti ve onu aşmanın yeni bir düşünsel temeli olarak 1960'lı yıllarda yeni bir düşünce akımı gelişmeye başlamıştır: Post-modernizm (Ryan, 1994:298). Söz konusu bu düşünce akımı öncelikle sanatta ve mimaride yeni eğilimleri ifade edecek şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Şaylan, 2002: 48). Bu yeni düşünceden söz edenlere göre, modernizm ve post-modernizm birbirinden esaslı bir kopuşa sahiptir (Jeanniere, 1994: 22; Şaylan, 2002: 48).

Modernizmden postmodernizme kültürel kopuşun, takriben 1968'li yıllarda apaçık biçimde ortaya çıktığı söylenebilir. Çünkü bu dönemde özellikle değerlerin dönüşüm geçirdiği gözlemlenmektedir. Şöyle ki, artık anarşi hiyerarşiye yeğleniyor; yapısallaşmış tasarımlar oyunu (dekonstrüksiyon), yaratanın yerini alıyor, bireysel özgürlük ortak değerlere üstün tutuluyordu. Bu nedenle, artık toplumsal kültürün önemlice bir kısmında bir postmodern varsayımlar, tecrübeler ve önermeler dizisini, bir önceki dönemden –modern dönemden- ayıran bir duyarlılıkta, pratiklerde ve söylem oluşumlarında fark edilen bir değişiklikten söz edilebilirdi (Huysens, 1994: 107).

Endüstri alanında dönüm noktasını belirleyen ekonomik krizler olmuştur. Şöyle ki, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ekonomik büyümesi, kendisini sorgulayan bir takım sorunlarla karşılaştı ve dünyanın her yerinde emeğin örgütlenmesi bir alt-üst oluş yaşadı. Dolayısıyla insanlık 1970'li yıllardan bu tarafa hızlı bir değişim sürecine girdi. Belirsizlik biçimindeki bu gelişmenin, insanların "gelişme"ye duydukları inançlarını sarstığı söylenebilir. Hayatın değişik alanlarına ilişkin bu tür sapmalar yayılıp çoğaldıkça, en sonunda, pozitivizm, rasyonalite, bilim ve tekniklerin gelişmesine

duyulan inanç ve standartlaştırılmış nesnelere üreten endüstrinin büyümesiyle karakterize edilen bir modernizm ile toplumsal çeşitliliği ve parçalılığı benimseyen bir postmodernizm karşıtlığına ulaşıldı (Jeanniere, 1994: 22). Bu anlamıyla postmodernizm, çoğulcu (plüralist) bir öğreti olarak tanımlanabilir.

İlk olarak mimari alanındaki tartışmalar üzerinden entelektüellerin gündemine giren postmodernizm kavramının çeşitli imalarının yerli yerine oturabilmesinde son on yıllarda görülen (ve postmodernizmle ilişkilendirilebilecek) bir takım gelişmeler dikkate alınmalıdır ki, bu gelişmelerden birisi, kültürel tezahürler açısından büyük önem taşıyan bir değişimdir. Buna göre, 19.yy'daki sanayi devrimini izleyen süreçte kitlesel üretim metotları üretim yapısına egemen olmuş ve bu durum 1970'li yıllara kadar sürmüştür. 1973 krizini izleyen yıllarda ortaya çıkan değişimler sonucunda ise, "esnek uzmanlaşma"ya dayanan bir üretim metodu geliştirilmiş ve bu metot, "postmodernizm" kavramıyla ilişkilendirilebilecek şekilde "post-fordizm" kavramıyla anlatılır olmuştur (Küçük, 1993: 35).

Postmodernizm, ilk ortaya çıktığı döneme uygun olarak, ileri kapitalist kültürdeki bir harekete, özellikle sanatlarda –edebiyat, grafik ve plastik sanatlar, müzik, icra ve video sanatı vb- dönüşümü, ironiyi, oyunculuğu, keyfiliği, anarşiyi, parçalanmayı vurgulayan bir harekete verilen addır (Ryan, 1994: 298). Grand Narrative / büyük anlatıların felsefi eleştirisini içeren postmodernizm, bilgi-iletişim teknolojileri, küreselleşme, yaşam biçimlerinin farklılaşması, hiper-tüketicilik, ulus-devletin modasının geçmesi biçiminde görünümüleri olan bir toplumsal durumdur (Turner, 1996: 49). Postmodernizm, aydınlanmacı rasyonel ve onun metafizik ve pozitivist değişkenlerinin oluşturduğu bir dünyanın ve ayrıca beyaz, erkek ve Avrupa merkezci, evrensel, birleşik, ırkçı, emperyalist bir dünyanın sonuna geldiğini savlar (Küçük, 1993: 42). Kimi düşünürler, bu türden gelişmeyi, batı kültürü ve kapitalizmin çöküşü ya da en azından bunu tehdit eden gelişme olarak okumaktadırlar (Şaylan, 2002: 51). Çünkü Murphy'ye göre, modernitenin başlangıcını takiben insanlar kitle toplumu doğacak şekilde bir genel paydaya göre tesviye edildi; tam kurumlaşmış rollere uyum, bireyin entegrasyonunun ölçüsü olarak alındı; başkaldırıya kuşkuyla bakıldı; bu süreçte bilim, pratikte hayatın her alanına sızdığı için davranış daha da standartlaştı; bu şekliyle toplum mekanik biçimde işlediğinden motive edici öğeler yok oldu; bürokrasilerin toplumsal sahneye egemen olmaya başladığı ölçüde faaliyetlerin sınıflandırılması ve düzenlenmesi en yüksek önem kazandı (1995: 33). Bu nedenle, postmodernizm, yeni toplum inşasında, "birlik, saflık, düzen ve hiyerarşi" adına farklılıkları yok eden modernist karşıtlıkları ortadan kaldırmaya çalışan bir düşüncedir (Murphy, 1995: 36).

Bununla birlikte, postmodern dönemin, aslında ne olduğu belli olmayan, belirsizliğin hâkim olduğu bir dönem olduğu da ileri sürülmektedir. Şöyle ki, bu dönemde, bir yanda kolektif kişiliklerin, diğer yanda göçebeliğin, bireyciliğin, laikliğin ve modern öncesinin postmodern olduğu söylenmektedir. Bu dönem, birbirleriyle çelişen, diğer bir ifadeyle, hem bireysel hem de kabile / cemaat olabilen bir toplumsallığın aynı anda tezahür ettiği ve hatta homojen toplumun yok olup, yerine ayrışık grupların birlikte yaşadıkları, mahalle isteminin geri geldiği, düz çizgisel bir tarih anlayışının meşruluğunun ortadan kalktığı bir dönemdir. Bu dönemde, merkez ve çevre ilişkilerinin artık ulus-devletler temelinde örgütlenmemekte olduğu; kapitalizmin ilk ortaya çıktığı zamandaki gibi, diğer bir ifadeyle, şehir devletlerin ekonomik olarak merkez konumunda olduğu bir süreci ifade ettiği söylenebilir (Akay, 1993: 36). Şu halde Postmodern dönem, bir düşünceden çok, "çokluk" olan düşünceleri içerip, eski ve yeni arasındaki kopukluğu ve karşıtlığı reddeden, tarihten çok mekanlara önem veren bir dönem: megapollerin dönemi, şehir devletlere yeniden dönülmeye başlandığı, merkez ve çevrenin devletler temelinden çok, bölgeler temelinde göre düzenlendiği, Doğu ve Batı arasındaki temel çelişkilerin birbirine karıştığı, kültürel imajların hâkim olduğu, içerik yerine dış görüntülerin ve cezbetmenin önem kazandığı, emek ve sermayenin daha çok akışkan hale geldiği bir dönemdir (Akay, 1993: 37).

Postmodern söylemin, estetik anlayış ve ölçüsünden, toplum düzeni ya da işleyişine, toplumla ilgili kuramsal çözümlenmelere ve bilim felsefesine kadar uzanan çok geniş bir alanda ortaya çıkan yeni yaklaşım ve tartışma biçimlerini kapsadığı söylenebilir. Esasta batı toplumlarındaki kendini gösteren kültürel dönüşümün adı veya 20.yy'ın son dönemlerinde kendini nicel ve nitel olarak ortaya koyan değişimin içindeki kültürel oluşumları ifade ettiği söylenebilecek olan

postmodernizm, bir çok düşünür tarafından ekonomik, psikolojik, politik ve filozofik boyutlara sahip bir toplumsal olgu olarak ele alınmıştır (Şaylan, 2002: 53-54). Örenğin, postmodern insan, ister toplumsal ister bölgesel, isterse estetik tarzlara olsun her bütünleşmeyi ve birleşimi hor görür. Bu dönemde toplumsal erke karşı azınlık hareketleri, erkek egemenliğine karşı feminist hareket gibi sosyal hareketler görülür (Soykan, 1993: 42).

Postmodernizm, Modernitenin, her şeyin özünü kavrayabilme, nesnelere çözümlemek suretiyle onların ileride alacakları pozisyonu tahmin edebilme (ilerleme) anlayışını, “bu tür genellemelerin, bilimsel metinlerin kendi paradigmatik çerçeveleri içinde anlamlı olabileceği ve bu nedenle değer yargılarından bağımsız olamayacağı” gerekçesiyle reddeder. Bu nedenle, postmodernizm, epistemolojik açıdan kuşkucu, bilinemezci, rölativist; toplumsal açıdan, her türlü farklılığı meşrulaştıracak ölçüde çoğulcu; ahlaki açıdan ise, hiçbir normun sınırlarını kabul etmeyecek bir anlayış sunar (Atalar, 1997: 14).

İktisadi açıdan, “toplumsal hayatın temelini insani eylem olduğu” fikri, postmodernizmin, modernitenin kapitalist ekonomik yapısıyla ortak olduğu noktadır. Bununla birlikte bu iki felsefi değer birçok önemli konuda bir birinden ayrılır. Örneğin, postmodernistler kişilere her istediklerini yapma hakkı vermezler (Murphy, 1995: 132). Şu halde modern dönemin hâkim ideolojisi olan kapitalizmin “laissez faire, laissez passend” savsözü, postmodern dönemde kabul görmemektedir.

Bir çelişki gibi okunabilir ama –ki postmodernizm zaten çelişkileri içerir-, Murphy’ye (1995) göre, postmodernler, kültürü yıkmak yerine, toplumu radikal ölçüde demokratikleştirirler (s.268); onlara göre, özyönetim, kabul edilebilir biricik yönetim biçimidir (s.248); demokrasiyi geliştirmek bir kültür işidir ve demokrasi, parlamenter prosedürler ve oy kullanma hakkı gibi birkaç uygulamanın icrasından doğmaz. Modern toplum, demokrasi açısından maluldür ve bu nedenle, çoğu demokrasilerde politik katılım çöküntü yaşamıştır (s.269); politik organizasyon açısından postmodernistler, yönetimin merkezi ve çevresi (periferisi) arasında hiçbir ayırım yapmazlar (s.242). Ki postmodernistlerin bu son belirtilen savlarını, modernizmin aksine, merkezi ve bütünü öne çıkarmamakta oldukları biçiminde okumak gerekir.

Devletin küçültülmesi politikalarının gündemde olduğu bu dönemde, küçülme politikalarının ekonomide ve ekonomi-devlet ilişkisindeki önerilerini kültürel alanda postmodernizmin temellendirmeye çalıştığı söylenebilir. Bu öneriler şu şekilde sıralanabilir (Sezer, 1993: 33)

- Postmodernizm, çağdaş toplumun rahatsız edici yönlerini öne çıkaran, eleştiren, sorgulayan kültürel ve siyasal bir tavidir.
- Postmodernizm, ussallığı ve bilimsel doğruyu reddeder.
- Postmodernizme göre, tek ve kuşatıcı bir akıl değil akıllar vardır. Bilimsel meşruluk artık çoğulcu, yerel ve her yerde olabilen bir olgudur. Bilimde, estetikte, adalette tek ve kapsayıcı bir akıl ancak bir ideolojidir.
- Ussallığın bu reddi, ulusal devletin mantığını da belli ölçüde ortadan kaldırır.
- Böylelikle postmodernizm iki şeyi birden değiştirir: toplumun örgütlenme temelini ve toplumun yerini topluluğun alması.

Postmodernizm, dünyanın içinde bulunduğu koşullara ve sorunlara bir tepki ve eleştiri görünümündedir. Sorunların kaynağı hem liberal demokratik devlete hem de Marksizm’e bağlanmaktadır. Postmodern dönemde devlet merkezli ya da sınıf ayırımına dayalı bir siyasetin geçersizliği söz konusudur. İnsanlar günümüzde tarihsel olarak bağlı olduğu topluluklara doğru yönelmektedir. Söz konusu yönelişin etkileri birey, toplum ve siyaset açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır (Sezer, 1993: 35).

Siyasal sistem, demokratik düzenler dahil, siyasal kaynak ve değerlerin yukarıdan aşağıya emredici bir biçimde dağıldığı, bu dağılımın kontrol işlevlerinin yerine getirildiği bir yapıdır. Bunun yanı sıra, siyasal sistem otorite, egemenlik ve iktidar olgularını içeren insanlararası ilişkilerin görece sürekli ve kalıcı bir bütünü oluşturur. Bu da kimin, kaynak ve değer dağılımından ne elde edeceğinin sistem tarafından belirlenmesini ifade eder. Bu kural siyaset oyununda birey-toplum ve devlet ilişkilerinin hiyerarşik ve emredici olmasını gerektirir.

Postmodern siyasetin eşitlikçi ve yatay özellikte oluşu, her şeyden önce devletin bu kaynak dağılımında rolünü yitirmesi sonucunu doğurur (Sezer, 1993: 35).

Özcan ve Ağca'ya (2010: 9-10) göre, Yeni Kamu Yönetimi / Kamu İşletmeciliği anlayışı, postmodern kamu yönetimi uygulaması olarak okunmalıdır. Çünkü onlara göre, Post-Fordizm ve ona eşlik eden dönüşümler 1970'lerdeki krizlere karşı çözüm üretme arayışları sonucu ortaya çıkmış ve "endüstriyel bölünme", yeniden yapılanma gibi isimlerle tanımlanmış ve bu yeniden yapılanma sürecinin üretim alanına yansması ise, yeni bir mekansal anlayışın ortaya çıkması biçiminde yorumlanmıştır. Yine onlara göre, bu yorum, kapitalist üretim sürecinin mekansal boyutu olarak tanımlanan Taylorist-Fordist düzenlemenin post-Fordist bir düzenlemeye dönüştüğünün delilidir. Bu kapsamlı değişim, sadece ekonomik alanla sınırlı kalmamış; politik, jeopolitik, kamu yönetimi gibi alanları da içine almıştır. Post-Fordist dalganın kamu yönetimindeki yansması, Keynesyen ekonominin yerini alan neoliberal ekonominin etkileri doğrultusunda, işletmecilik perspektifinin ithal edilmesi şeklinde olmuştur. Böylece zamanla yeni kamu işletmeciliği adıyla anılmaya başlayacak bu anlayış dönemsel postmodern kırılmaya ilişkin uygulamalar getirmiştir.

Bu makale çalışmasında savunulan ise, yukarıda savunulan gelişmenin, bir düşünce biçimi olan postmodernizmin etkisinin söz konusu edilebileceği bir gelişme olarak okunabileceğidir. Çünkü Yeni Kamu İşletmeciliği olarak kendini gösteren yeni kamu yönetim yapılanması, salt postmodern bir durum olarak okunamaz veya bu boyutta özdeş kılınmaz.

4.2. Postmodernizm ve Modern Desentralizasyon Düşüncesi

Postmodern düşünce ile modern desentralizasyon düşüncesi arasında hangi noktalar itibariyle nasıl bir ilişki kurulabilir? Bu sorunun cevabına dönük olarak, yukarıda postmodernizme ilişkin yapılan açıklamalardan, şu noktalar, modern desentralizasyon veya klasik desentralizasyon bağlamında ilişkilendirilebilir:

- Postmodernizmin, "bir düşünce olmaktan çok, 'çoklu düşünceler topluluğu' olması", çok aktörlü yönetim anlamına gelen ve Yeni Kamu Yönetimi bağlamında kavramlaştırılan "governance" (yönetişim) düşüncesine kapı aralamış olabilir.
- Ulus-devletin modasının geçtiğini ileri süren bir düşünce olarak postmodernizmin, modern dönemde siyasal otoritenin temel örgütlenme biçiminde farklılaşmaya gidilmesi gerektiği düşüncesine yol verdiğini ve dolayısıyla bu bağlamda yeni siyasal formlara kapı araladığını veya en azından modernitenin, gücü merkezde toplayan, her şeye hakim, totaliter devlet öngörüsünde, yetkiyi aşağı dağıtan yeni bir siyasal yapılanmaya düşünsel zemin hazırladığı söylenebilir.
- Parçalanmayı, anarşiyi vurgulayan postmodernizm, modernizmin her şeyi üzerine inşa ettiği söylenebilecek "birey" yanında kabile/cemaat gibi toplumsallığı da benimsemesinin; diğer taraftan, modernitenin homojen toplumu (ulus) yerine, ayrışık grupların bir arada yaşamasına dayalı yeni bir toplumsal yapı öngörmesinin, yerelliği ve yerelleşmeyi öne çıkardığı söylenebilir.
- Bu düşünceye göre, artık merkez-çevre ilişkileri, ulus-devletler temelinde örgütlenmeyecek; Eski Yunandaki şehir devletlerinin veya Ortaçağ özerk kentlerinin (bilhassa tarihte "özgür kentler" 'free city' olarak adlandırılan yerel toplulukların) ekonomi temelinde merkezde yer aldığı bir dönem başlamıştır. Şu halde bu düşünceye göre, yerel yönetimlerin esaslı temsilcisi olan kentler toplumsal yaşamda öne çıkacaktır ki, bu gelişme ileri boyutta bir yerelleşmeyi içerdiği söylenebilir.
- Postmodernizmin, modernitenin geliştirdiği "ussallığı" ve "bilimsel doğruyu red" bağlamında "bilimsel meşruluğu, çoğulcu, yerel ve her yerde olabilen bir olgu" olarak görmesinin, ulus-devletin mantığını bir ölçüde ortadan kaldırdığı ileri sürülmektedir.

- Postmodernizmin, esasta iki hususu birden değiştirme amacında olduğu ileri sürölmektedir: birincisi, toplumun örgütlenme temelini değiştirmek, ikincisi, toplumun yerine topluluğu ikame etmek. şu halde, bu dönemde, toplumun (ulusun) içinde / altında var olan toplulukların ve bunların örgütlenmelerinin (yerel yönetimlerin / yerel düzeydeki örgütlenmelerin / ulus-altı örgütlenmelerin) öne çıkarıldığı bir gelişmenin yaşanacağı söz konusu edilmektedir. Bu da sonuç olarak, en radikal anlamda yerelleşme olarak görölebilir.

5. SONUÇ

Kamu yönetiminde desentralizasyon ilkesi, öteden beri bilinen bir ilkedir. Ancak günümüzde kamu yönetimi ve kamusal sorumluluklar bağlamında, bu ilkenin yeni bir biçim almakta olduğu, diğer bir ifadeyle, desentralizasyon ilkesinin dönüşerek, daha kapsamlı bir boyut kazandığı görölmektedir. Bu gelişmede, 20.yy'ın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkan düşünce ve akımlar belirleyici olmuştur. Bu düşünce ve akımlar esasta postmodernizm, küreselleşme süreci ve yeni sağ akım olarak ifade edilebilir. Toplumsal hayatın birçok alanları üzerinde dönüştürücü birçok görünümü olan bu gelişmelerin, etki alanlarından biri ve başta olanı “devlet” ve “kamu yönetimi” alanları olmuştur ki, bu çerçevede de “modern desentralizasyon” olarak adlandırılan yeni bir ilke ve düşünce gelişme göstermiştir. Modern desentralizasyon, kısaca, klasik desentralizasyon ilkesinin anlamını kapsamaması yanında, kamunun dışındaki diğer toplumsal aktörlerin de kamusal sorunluluklar üstlenmesine yol veren bir yerelleşme anlayışını anlatmaktadır.

Ekonomi ulusal ve uluslararası düzeyde güç kazanması ve toplumsal yaşamın öne çıkan kurumu niteliği kazanması küreselleşme süreçleriyle ilgili olmuştur. Bu süreçte, önceki dönemlerde, devleti üstlendiği veya yetki alanı içinde olan birçok toplumsal görev ve bunlara ilişkin siyasa yetkinin, ekonomi kurumuna geçtiği; toplumsal işleyişte ekonomi kurumuna doğru güç kaymasının yaşandığı görölmektedir ki, bu gelişme modern desentralizasyon düşüncesi içinde değerlendirilebilen bir yerelleşme biçimi olarak görölebilir. Küreselleşme süreci, yine ekonomi kurumunun öne çıkmasının bir sonucu olarak, Kentler temelli “cazibe merkezi” politikaların oluşmasına ve sonuçta merkezden (devletten), kentlere / yere yönetimlere doğru bir görev ve yetki aktarımını gerektirmiştir ki, bu da bir yerelleşme olarak okunması gerekir. Ayrıca küreselleşme, bilgi-iletişim teknolojilerinin getirdiği bir sonuç olarak, egemenlik üzerinde oluşan güç kayıplarını, devleti küçöltme ve yerel alanlara yetki aktarma gibi yeni yönetim formlarını gündeme getirmiştir ki, bu türden gelişmeler de bir yerelleşme olarak okunmalıdır.

Yeni Sağ Akım ise, küreselleşme döneminde devlet ve kamu yönetiminin karşı karşıya kaldığı meydan okumaları, “devleti ve kamu yönetimini yeniden yapılandırma” konusunda fırsata dönüştörmek isteyen bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Esasta liberal düşünceye dayanan Yeni Sağ, bir biçimde, 1930'lerde kendini gösteren ve Keynesyen politikaların esasta yol açtığı gelişmelere bir tepki olarak görölebilir. Bunun sonucu olarak, devleti klasik görevlerine döndürmek isteyen Yeni Sağ Akım, “modern desentralizasyon” düşüncesinin bütün boyutlarıyla hayata geçirilmesini öngördüğü söylenebilir.

Bu çalışmanın, esas özgün yönünü oluşturduğu söylenebilecek olan “Postmodernizm-yerelleşme ilişkisi” açısından ise şu söylenebilir: Postmodernizm, merkeziyetçiliğe, homojenliğe, tek tipliğe, tek doğru yaklaşımına, ulus-devlet mantığına, homojen bir insan toplumu anlamında “ulus” gerçekliğine karşı olması; birey yanında kabileyi/cemaati/topluluğu esas gerçeklik olarak kabul etmesi, modernitenin siyasal bir kurgusu olan ulus yerine toplulukların ikame edilmesini; homojenliğe karşı çıkararak heterojenliği, farklılıkları, azınlıkları önemsemesi, yerel yapıların, yerelliğin, yerel kültürlerin ve yerel toplulukların görünür olmasına zemin hazırladığı söylenebilir ki, bu gelişmeler, modern desentralizasyon düşüncesinde somutlaşan gelişmelerdir.

KAYNAKÇA

- Akay, A. (1993), "Postmodern Dönem Çokluk Olan Düşünceleri İçerir", *İzlenim Dergisi*, S.12.
- Aksoy, Ş (1995), "Yeni Sağ ve Kamu Yönetimi", *Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri*, II. Cilt, TODAİE, Ankara.
- Aksoy, Şinasi (2012), "Yeni Sağ ve Devletin Değişimi", *Türkiye'de Kamu Yönetimi*, (Ed.) B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman, Nobel Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 577-593.
- Aktel, M. (2003), *Küreselleşme ve Türk Kamu Yönetimi*, Asil Yayınları, Ankara.
- Arslan, H. (1995), J. W. Murphy'nin "Postmodern Toplumsal Analiz ve Postmodern Eleştiri" adlı kitaba yazılan "Türkçesine Önsöz Yerine" kısmından alıntılanmıştır, Eti Kitapları, İstanbul.
- Aslanoğlu, Rana A.(1998) , Kent, Kimlik ve Küreselleşme, Asa Kitapevi, 1.Basım, Bursa.
- Ataay, F. (2005), *Kamu Reformu İncelemeleri*, Ankara Tabip Odası, Ankara.
- Atalar, M. K. (1997), "Postmodernizm ya da Modernizmin Mistikleşmesi", *İktibas*, S. 217.
- Bayraktar, Gonca (2012), "Yeni Sağ Düşüncesinin Kamu Yönetimindeki Yansıması Olarak 'Yeni Kamu Yönetimi' Anlayışı", *Türkiye'de Kamu Yönetimi*, (Ed.) B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman, Nobel Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 595-606.
- Berking, Helmuth (2002), "Global Village oder urbane Globalitaet? Staedte im Globalisierungsdiskurs", in: *Staedte im Globalisierungsdiskurs*, H. Berking- R. Faber (Hrsg.), Verlag Königshausen und Neumann, Würzburg, 11-28.
- Bilgiç, V. (2003), "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı", *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar*, (Ed.) A. Balcı, A. Nohutçu, N. K. Öztürk ve B. Coşkun), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 25-38.
- Budaeus, D., FINGER, S. (1999), "Stand und Perspektiven der Verwaltungsreform in Deutschland, in: *Die Verwaltung*, Zeitschrift für Verwaltungsrecht und Verwaltungswissenschaften, 32 (3), Berlin: Dunker und Humblot, 313-343.
- Çukurçayır, A. (2004), "Yerel Yönetimler ve Yurttaş Odaklılık", *Kamu Yönetimi*, (Ed.) M. Ökmen ve A. Yılmaz, Gazi Kitabevi, Ankara, 241-263.
- Eryılmaz, B. (2012), *Kamu Yönetimi*, Umuttepe Yayınları, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Kocaeli.
- Franzmeyer, Fritz (1999), "Welthandel und internationale Arbeitsteilung", in: *Informationen zur politische Bildung*, 263, 2. Quartal, s.8-20.
- Güler, B. A. (2005), *Devlette Reform Yazıları*, Paragraf Yayınevi, Ankara.
- Haeussermann, Hartmut (2002), "Die fragmentierte Stadt kommunale Sozialpolitik und Globalisierung", in: *Globalisierung und lokales Handeln –Chancen der Globalisierung (IV)*, Dokumentation 10. Forum, Landeszentrale für politische Bildung, Baden Württemberg, 58-69.
- Hamm, Bernd-Ingo Neumann (1996), *Siedlungs- Umwelt- und Planungssoziologie*, Leske + Budrich, Opladen.
- Hinrichs, Karsten (2001), "Dezentralisierung als Handlungsfeld der Entwicklungszusammenarbeit-Erfahrungen und Perspektiven", *Dezentralisierung in Entwicklungsländern*, W. Thomi/ M. Steinich/ W. Polte (Hrsg.), 1. Auflage, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 279-286.
- Hirsch, Joachim (1995), *Der nationale Wettbewerbsstaat -Staat, Demokratien und Politik im globalen Kapitalismus*, Berlin.
- http://www.bpb.de/veranstaltungen/VUPFLA,O,OGlobalisierung%3A_Gescichte_und_Dimension_en_eines.Begiffs.html , Erişim: 15.11.2014.

- Huysens, A. (1994), "Postmodernitenin Haritasını Yapmak", *Modernite versus Postmodernite*, (Der.), M. Küçük, Vadi Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 107-130.
- Jeanniere, A. (1994), "Modernite Nedir?", *Modernite versus Postmodernite*, (Der.), M. Küçük, Vadi Yayınları, 2. Baskı, Ankara, s.15-25.
- Kapucu, N. (2003), "Yeni Yönetim Yaklaşımları ve Yerel Yönetimler", *Yerel ve Kentsel Politikalar*, (Ed.) M. A. Çukurçayır ve A. Tekeli, Çizgi Kitabevi, Konya, 279-310.
- Kartal, F. (2000), "Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması Çerçevesinde Belediye Hizmetlerinin Özelleştirilmesi: Ankara'dan Örnekler", *ÇYY Dergisi*, 9 (1), 58-80.
- Kraetke, Stefan (1998), "Internationales Staedtesystem im Zeitalter der Globalisierung", *Kommunalpolitik-politische Handeln in Gemeinden*, H. Wollmann- R. Roth (Hrsg.), Bundeszentrale für politische Bildung, 2. völligüberarbeitete und aktualisierte Auflage, Bonn, 378-394.
- Küçük, M. (1993), "Postmodern", *İzlenim*, S.12.
- Leborgne, D. ve A. Lipietz (1990), "Neue Technologien, neue Regulationsweisen: einige räumliche Implikationen", in: *Das neue Gesicht der Staedte*, R. Borst (Hrsg.), Basel, 109-130.
- Murphy, J. W. (1995), *Postmodern Toplumsal Analiz ve Postmodern Eleştiri*, (Çev.) H. Arslan, Eti Kitapları, 1. Baskı, İstanbul.
- Müller, Klaus (2002), *Globalisierung*, Frankfurt am Main, Campus Verlag.
- Nohlen, Dieter (2001), "Globalisierung", in: *Kleines Lexikon der Politik*, D. Nohlen (Hrsg.), München.
- Odabaş, H. (1997), "ABD Yerel Yönetimlerinde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri: Özelleştirme", *ÇYY Dergisi*, 6 (4), 65-77.
- Özcan, K. Ve V. Ağca (2010), "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışında Postmodernizmin İzleri", *AİD*, 43(3), 1-32, http://www.todaie.gov.tr/resimler/ekler/09c3c450e79d6b7_ek.pdf?dergi=Amme%20DDdaresi%20Dergisi , E.T. 02.11.2014.
- Ökmen, M., S. Baştan ve A. Yılmaz (2004), "Kamu Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler", *Kamu Yönetimi*, (Ed.) M. Ökmen ve A. Yılmaz, Gazi Kitabevi, Ankara, s.23-80.
- Parlak, B. ve Z. Sobacı (2005), *Kuram ve Uygulamalarda Kamu Yönetimi*, Alfa-Aktüel Yayınları, 1. Basım, Bursa.
- Ryan, M. (1994), "Postmodern Siyaset", *Modernite versus Postmodernite*, (Der.), M. Küçük, Vadi Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 298-315.
- Sarıbay, A. Y. (1993), "Modernite ve Kültür Olarak İslam", *Türkiye Günlüğü*, K1ş.
- Schuster, Wolfgang (2002), "Kommunalpolitik in Zeiten der Globalisierung: 'Think global, act local'", in: *Die regierbare Stadt*, W. Schuster- Klaus-Peter Murawski (Hrsg.), Kohlhammer- Deutsche Gemeindeverlag, Stuttgart, 1-14.
- Schweigler, Gerhard (1999), "Globalisierung –eine Folge der Weltinformationsgesellschaft", in: *Informationen zur politische Bildung*, 263, 2. Quartal, 21-26.
- Sezer, B. U. (1993), "Postmodernizm ve İkinci Cumhuriyet", *AİD*, 26(1), 22-40, http://www.todaie.edu.tr/resimler/ekler/741ad76f07b243c_ek.pdf?dergi=Amme%20DDdaresi%20Dergisi , E.T. 23.10.2014.
- Soykan, Ö. N. (1993), "Postmodernizmin Kendisi Tartışmalı Kavram", *İzlenim*, S.12.
- Şengül, Tarık (1999), "Yerel Yönetim Kuramları Yönetimden Yönetişime", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 8(3), 3-19.

- Şaylan, G. (2002), Postmodernizm, İmge Kitabevi, 2. Baskı, Ankara.
- TAN, T. (1992), “KİT’lerin Özelleştirilmesi ve Sorunlar”, *Amme İdaresi Dergisi*, 25 (1), 27-64.
- Thomi, W. (2001), “Hoffnungstraeger Dezentralisierung”, *Dezentralisierung in: Entwicklungslaendern*, W. Thomi/ M. Steinich/ W. Polte (Hrsg.), 1. Auflage, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 17-41.
- Toprak Karaman, Z. (1995), “Küreselleşmede Yönetimin Etkisi” *Türk İdare Dergisi*, Y.67, S.409, Ankara, 43-51.
- Turner, B. S. (1996), “Oryantalizm, Postmodernizm ve Din”, *Postmodernizm ve İslam Küreselleşme ve Oryantalizm*, (Der.) A. Topçuoğlu ve Y. Aktay, Vadi Yayınları, 1. Basım, Ankara.
- Von Plate, Berbard (1999), “Grundelemente der Globalisierung”, in: *Informationen zur politische Bildung*, 263, 2. Quartal, 3-7.
- Walter, Gregor (1998), “Globalisierung- Begriffe, Prozesse, Konsequenzen”, in: *Globalisierung als Chance*, 7. Forum der LpB, 20.-22. Nov. 1997, Landezentrale für politische Bildung, Baden Württemberg, 7-16.
- Weber, Reinhold (2003), “Globalisierung Aspekte einer Welt ohne Grenzen”, in: Politik und Unterricht, *Zeitschrift für die Praxis der politischen Bildung*, 4/2003, 4. Quartal, 29. Jahrgang, Landeszentrale für politische Bildung für Baden Württemberg, 3-18.
- Willke, Gerhard (1998), “Standortkonkurrenz und Beschaeftigung- Ein internationalesvergleich”, in: *Globalisierung als Chance*, Dokumentation 7. Forum der LpB, 20.-22. Nov. 1997, Landezentrale für politische Bildung, Baden Württemberg, 17-28.
- Zürn, Michael (1994), “Das Projekt ‘Komplexes Weltregieren’- Wozu Wissenschaft von den Internationalen Beziehungen?” , in: *Wozu Politikwissenschaft*, Claus Leggewie (Hrsg.), Darmstadt, 77-88.